

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

CSESZNEK, GÉZAHÁZI PARKERDŐ HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET

Megbízó:

Csesznek Községi Önkormányzat
8419 Csesznek, Vár út 42.

Szakértő:

Bruckner Attila
okl. táj- és kertépítésszámőrök
táj- és élővilág-védelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)
Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.
Telephely: 8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.
Postacím: 8230 Balatonfüred, P. Horváth Á. u. 49.

2025. március 18.

TARTALOMJEGYZÉK

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR.....	3
2. ELŐZMÉNYEK.....	3
3. ÁLTALÁNOS ADATOK.....	4
3.1. A tervezési terület azonosító adatai	4
3.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése	5
3.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok	5
3.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások	6
4. A VÉDETT TERÜLET ÁLLAPOTA.....	8
4.1. Tájtipológia	8
4.2. Környezeti elemek, természeti adottságok.....	10
4.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok	10
4.2.2. Éghajlat	10
4.2.3. Vízrajzi adottságok	11
4.2.4. Növényföldrajzi helyzet.....	11
4.2.5. A tervezési terület növényvilága	12
4.2.6. A tervezési terület állatvilága	16
4.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok	18
4.3.1. Barlangok	18
4.3.2. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek.....	18
4.3.3. Tájképvédelem, tájhasználat	19
4.3.4. Tájhasználati konfliktusok, veszélyeztető tényezők	19
4.4. Oktatás, kutatás.....	20
4.5. Gazdasági jellemzők	20
5. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK	21
6. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK.....	21
7. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK	22
7.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása	22
7.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok	22
7.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.....	23
7.1.3. Kezelési egységek	23
7.2. Fajok védelme.....	26
7.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek	26
7.4. Látogatás	27
7.5. Kutatás, vizsgálatok	27
7.6. Terület- és földhasználat.....	27
7.7. Természetvédelmi infrastruktúra	28
7.8. Erdők kezelése	28

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

Csesznek, Gézaházi parkerdő helyi jelentőségű védett természeti terület

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 36. §-a valamennyi védett természeti terület esetében – így a helyi jelentőségű védett természeti területek esetében is – előírja természetvédelmi kezelési terv készítését, és rendelkezik a természetvédelmi kezelési terv megállapításának módjáról is: helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi kezelési tervét a települési önkormányzat rendeletben állapítja meg.

Jelen természetvédelmi kezelési terv (Kezelési Terv) célja Csesznek község közigazgatási területén lévő Gézaházi parkerdő élővilágának, természeti és kultúrtörténeti értékeink megőrzése, fenntartása, védelme elsősorban az idegenforgalom és a szabadidős tevékenység (túrázás, sziklamászás) hatásaival, valamint az élőhelyek kedvezőtlen természetes átalakulásával szemben.

A Kezelési Terv a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendeletben foglaltak alapján került összeállításra és az általunk 2014. évben készített kezelési terv (*CSESZNEKI VÁRHEGY HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV, TERVEZŐK: BRUCKNER ATTILA ÉS SZEKERES ANITA, 2014. MÁJUS 31.*) felülvizsgálatát, aktualizálást tartalmazza.

2. ELŐZMÉNYEK

Megbízóval 2024. december elején kötöttünk szerződést a település helyi jelentőségű védett természeti területeire (Várhegy, Gézaháza) vonatkozó kezelési tervek felülvizsgálataira, illetve egy természeti emlék (Eszterházy bükk) kezelési tervének elkészítésére.

Az eredeti természetvédelmi kezelési tervet megalapozó táj- és természetvédelmi vizsgálat érdekében 2014 tavaszán több alkalommal helyszíni bejárást végeztünk, a terület élő- és élettelen természeti adottságainak, valamint táji értékeinek felkutatása érdekében, amit jelen vizsgálat során 2025. januárjában két alkalommal kiegészítettünk. A vizsgálat során megkértük az illetékes Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságot, hogy adatbázisukból a védett területen felmért védett fajok adatait számunkra megküldeni szíveskedjenek, amit 2025. január 23-án meg is tettek, segítségüket és adatszolgáltatásukat ez úton is köszönjük!

A kezelési tervek felülvizsgálatához összegyűjtöttük a vonatkozó szakmai információkat – természetvédelem, erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, műemlékvédelem, területrendezés, településfejlesztés, tájértékek, földhasználat –, valamint áttekintettük a területtel kapcsolatosan fellelhető szakirodalmat is.

Az elmúlt 10 év során a területrendezési jogszabályok és az államigazgatás szervezeti rendszerében jelentős változások történtek, ezért a Kezelési Tervet ezzel kapcsolatosan is aktualizáltuk.

A Kezelési Terv összeállításához a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet szempontjait, valamint az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv tervdokumentációjának tartalmi követelményeiről és elkészítéséről szóló 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás tematikáját alkalmaztuk.

3. ÁLTALÁNOS ADATOK

A vizsgálatra kijelölt település Veszprém vármegye északkeleti részén, a Veszprémet Győrrel összekötő 82. sz. főút mentén, illetve annak közelében, attól keletre helyezkedik el. Gézaháza Csesznek község külterületén az Északi-Bakony tájegységben helyezkedik el. A település a 82-es főközlekedési útról leágazó bekötő úton közelíthető meg, aminek ingatlana (042) már a védett terület részét képezi. Megbízó Csesznek Község Önkormányzata a vizsgált védett természeti terület 2014-ben készített kezelési tervének felülvizsgálatát tűzte ki célul.

A terület egykori tulajdonosa Eszterházy Géza volt, innen a hely elnevezése. A mezőgazdasági területek közül kiemelkedő erdőfolt a valamikori Bakony-erdő maradványai, hatalmas méretű fákkal, cserrel, gyertyánnal, magas körissel, nagylevelű hárssal, bükkal, vadgesztenyével. A 70-es években kedvelt kiránduló célpont volt a megyei turisztikai hivatal működtette. Sajnos valamennyi épületrész és maga a park is elhanyagolt állapotba került. A rendszerváltás után a terület magánkézbe jutott, jelenleg egyik részét osztrák tulajdonos birtokolja (az épületeket szépen felújították az előregedő, kidőlő fákat pótolták őshonos fajokkal). A korábbi vadászkastély állaga sokáig romlott, e területrészen a park és az utak teljesen elhanyagoltak voltak, azonban néhány éve az épületet felújították, a környezetét rendezték és rendezvényhelyszíneként, étteremként, vendégházként üzemeltetik. A terület bejáratí kapujánál ki van írva magánterület, ami kissé megnehezíti a Park szabad bejárását. Sajnos a nagy viharok és a csapadékszegény utóbbi évtized megviselték az öreg fákat, melyek így is lenyűgözőek. Sok helyütt a klasszikus parkgondozás elmarad, csak néhány központi helyen van nyírt, vagy legeltetett gye, ezért az agresszív akác, helyenként pedig a virágos köris és magas köris újulat ellep. A vad erős jelenléte szemmel látható a területen. Jelenleg jószándékú bérlők útján van élet a Parkban. (FORRÁS: ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP, PROVÉRTES, BALOGH LÁSZLÓ, 2013.)

3.1. A tervezési terület azonosító adatai

Azonosító név: **Gézaházi parkerdő**

Védett Természeti Területek Törzskönyve törzskönyvi száma: **18/34/TT/79**

Védetté nyilvánító határozat száma: **Veszprém Megyei Tanács 15.031-4/1979. sz. határozata**

A terület jogi helyzete: **helyi jelentőségű védett természeti terület**

Terület: **15,8522 hektár**

Érintett vármegye: **Veszprém vármegye**

Érintett település: **Csesznek község**

Érintett ingatlanok helyrajzi számai: **Csesznek külterület, 042, 044/3, 044/4, 044/5, 047**

A terület középpontjának EOY koordinátái: **Y = 561 823; X = 220 580**

Legnagyobb tengerszint feletti magasság: **457 mBf**

A területet lefedő M=1:10.000 EOY szelvény-azonosítója: **53-212**

Illetékes természetvédelmi hatóság: **Bakonyszentkirályi Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője**

Természetvédelmi kezelő: **a terület magántulajdonosa.**

3.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése

A park kiemelkedő természeti értékét képviselik a kiritkult legelőerdő zömét alkotó, hatalmas méretű csertölgyek és a terület délnyugati részén lévő értékes szelídgesztenyés. Ezért 1980-ban a Veszprém Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága 15.031-4/1979. számú határozatával a Gézaházi parkerdő védetté nyilvánításáról rendelkezett.

Hivatkozott határozat szerint a védetté nyilvánítás célja az volt, hogy megyei jelentőségű értéknek az itt található idős fasorok és facsoportok tartós fennmaradását biztosítsák, illetve a területen lévő műemléképületek környezetét megóvják. A parkerdő kiemelkedő természeti értékét képezik a kiritkult legelőerdő zömét alkotó, hatalmas méretű csertölgyek és a terület délnyugati részén lévő értékes szelídgesztenyés.

A tervezési terület nem tartozik európai közösségi és egyéb nemzetközi kijelölés hatálya alá.

A Tvt. 24. § (1) bekezdés b) pontja alapján helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is. Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított megyei (helyi) védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a jegyző (főjegyző) hatáskörébe került. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik. A helyi jelentőségű védett természeti területek országos nyilvántartását a természetvédelemért felelős tárca vezeti (Védett Területek Törzskönyve; <https://termeszetvedelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek/>).

A „Dendrománia” (<https://www.dendromania.hu/>) elnevezésű honlapon tartják számon Magyarország legnagyobb fáit. Ezen nyilvános adatbázis szerint a TT területén, a Csesznek 044/5 hrsz.-ú ingatlanon található (EOV koordinátái: Y=561982; X=220424) egy 507 cm törzskörméretű közönséges bükkfa, melyet 2008-ban észleltek.

3.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok

A vizsgált terület négy ingatlanra terjed ki, melynek adatai a következők (1. TÁBLÁZAT):

1. táblázat: Az érintett ingatlanok alapadatai

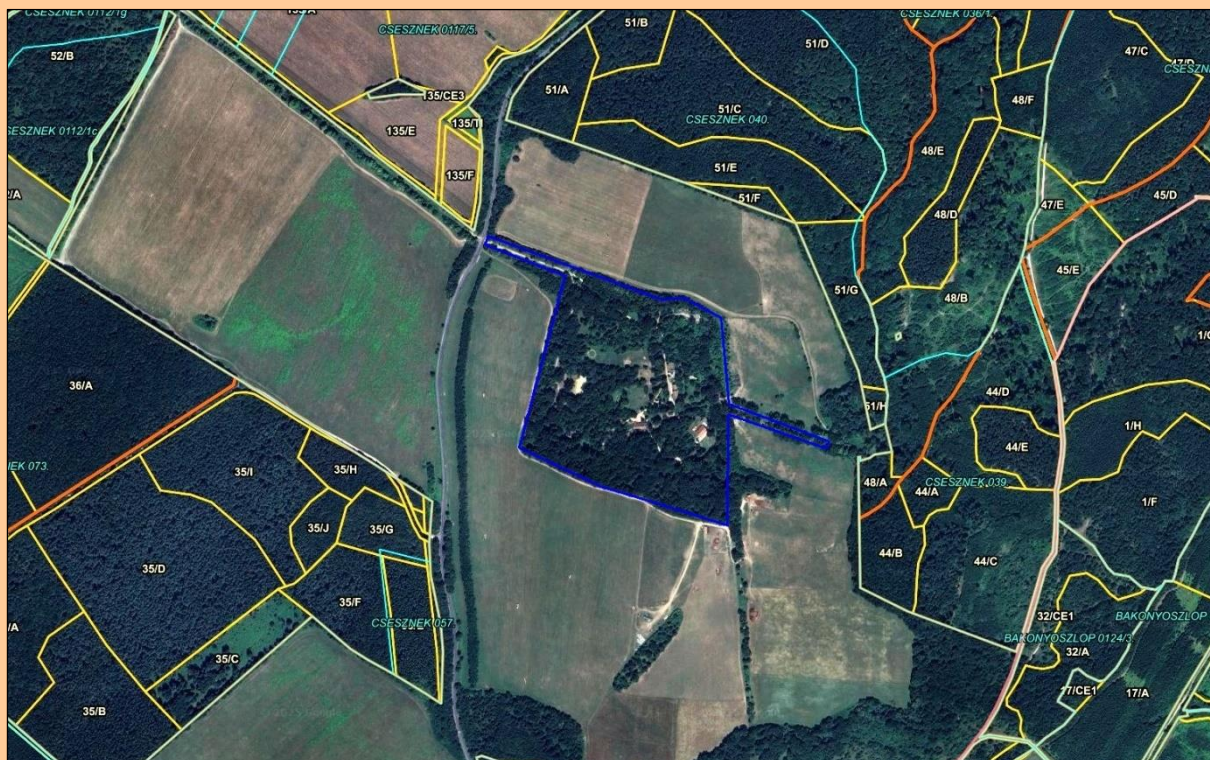
Település	Hrsz.	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos	Vagyonkezelő
Csesznek	042	0,8772	kivett, saját használatú út	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Csesznek	044/3	8,6352	kivett, lakóház, udvar, gazdasági épület	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Csesznek	044/4	0,3382	kivett, közforgalom elől elzárt magánút	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft./ Mókusház Kft.	Gézaháza Kereskedelmi és Szolgáltató Kft./ Mókusház Kft.

MEGJEGYZÉS: Az eredeti védetté nyilvánítási dokumentum szerint a védett terület helyrajzi számai: Csesznek 042, 044/2, 046, 047, amelyek az országos nyilvántartásban (www.termeszetvedelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek) is így szerepelnek. A tervezés során megállapítottuk, hogy a 044/2 és 046 helyrajzi számok megszűntek, helyettük a Csesznek 044/3, 044/4, 044/5 hrsz-ú ingatlanokat alakították ki, a földhivatali bejegyzés szerint 2012-ben.

Jelmagyarázat:

3.4. A területre vonatkozó tervezési és egyéb előírások

A környező erdőrészletek és védett terület ábrázolása a következő (2. ÁBRA):

2. ábra: A vizsgált tájrészlet üzemtervezett erdőterületeinek ábrázolása (FORRÁS: WWW.ERDOTERKEP.GOV.HU)

Jelmagyarázat:

sötétkék vonalA vizsgált védett természeti terület határa
 halványkék vonalIngatlanhatár
 sárga vonalÜzemtervezett erdőrészek határa

3.4.2. Erdőgazdálkodó:

A terület nem üzemtervezett erdőterület, nincs kijelölt erdőgazdálkodó. A meglévő faállományt az ingatlanok tulajdonosa kezeli.

3.4.3. Vadgazdálkodó:

Hegyi Vadászok Vadásztársaság (Győr), kódszám: 19-300910-1-4-1

3.4.4. Településrendezési- és területrendezési terv:

Csesznek Községi Önkormányzat Képviselő-testületének Csesznek Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 2/2021 (II. 12.) önkormányzati rendelete (HÉSz) a helyi jelentőségű természetvédelmi terület tekintetében az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

3. § (3) bekezdés e) pontja szerint a helyi jelentőségű természetvédelmi terület olyan tájékoztató eleme a Szabályozási tervnek, melynek módosítása nem az Önkormányzat hatáskörébe tartozik, csak a magasabb szintű jogszabályok megváltozása esetén, vagy az illetékes államigazgatási szervek egyetértésével lehetséges

12. § (1) bekezdés e) pontja szerint a Szabályozási terv feltünteti a település területét érintő magasabb szintű jogszabály által előírt területeket, köztük a helyi jelentőségű természetvédelmi területet, ahol építési tevékenység a jelen rendelet előírásai mellett a vonatkozó jogszabályokban rögzített előírások együttes figyelembevételével történhet.

A Gézaházi parkerdő a HÉSz övezeti besorolása alapján különleges turisztikai terület (**Kb-tt**) a következő szabályozási előírásokkal:

34. § (1) A Kb-tt jelű, beépítésre nem szánt, különleges turisztikai terület övezetében kereskedelmi szállásépület, üdülő rendeltetésű épület, továbbá a turizmushoz kapcsolódó kereskedelmi, szolgáltató, sport, kulturális, közösségi szórakoztató, rekreációs rendeltetésű építmények létesíthetők.

(2) Sportolási létesítmény csak a 13. § (15) bekezdése szerinti feltételek figyelembevételével létesíthető.

(3) A Kb-tt övezetben elhelyezhető épületekben elhelyezhető a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló lakás is.

(4) Az övezet területén az építmények elhelyezésének feltételei a következők:

- a) beépítési mód: szabadonálló
- b) kialakítható telekterület: minimum 1 ha,
- c) beépítettség: maximum 10 %,
- d) épületmagasság: maximum. 7,5 m.
- e) zöldfelület: min. 60%.
- f) telekhatároktól való távolság: min. 5,0 m,
- g) legnagyobb építhető nettó alapterület épületenként: max. 800 m²
- h) az épületek közötti távolság: min. a tényleges épületmagasság
- i) építhető szintek száma: max. 2 szint

(5) Az övezet területén a már meglévő védett faállományt meg kell tartani, a kialakítandó új zöldfelületet a térségben honos fafajokkal ligetesen fásítva kell kialakítani.

A HÉSz 3. melléklet SZT-2 jelű M=1:10000 méretarányú Szabályozási terv tartalmazza a Gézaházi parkerdő műemléki környezetének lehatárolását is, melynek adatai a következők:

Eszterházy majorság ex lege műemléki környezete

Azonosító: 23998

Helyrajzi számok: 041/10, 041/11, 042, 043, 045, 047, 048/1, 050, 054/1, 054/2

(FORRÁS: CSESZNEK KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA, MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT, VÁROS ÉS HÁZ BT. - ÉRTÉKTÉRKÉP KFT.; 2018-2019.)

4. A VÉDETT TERÜLET ÁLLAPOTA

4.1. Tájtipológia

Fogalommeghatározás: a tájföldrajz a legkomplexebb geográfiai szakterület, területi szemléletű szintézise a természetföldrajzi és a földhasználaton, a településföldrajzon keresztül a társadalmi-gazdasági adottságoknak. Összetettsége miatt nem kezdő kutatóknak való téma, valódi tájföldrajzossá évtizedek alatt alakulhat, fejlődhet valaki, ha időközben nem horgonyoz le valamely földrajzi részterületnél, pl. geomorfológiánál, biogeográfiánál, vagy demográfiánál és sikerül megőriznie érdeklődését a földrajzi tájak komplexitása iránt. A

tájföldrajz különleges vonása, hogy az egyes tájtipusok meghatározásánál nem lehet eltekinteni az adott területegység látványától, vizuális habitusától (CSORBA, 2021.)

Tájföldrajzi szempontból a vizsgálatra kijelölt terület hovatartozása a következő:

Nagytaj:Duna–Tisza-medence
Nagytajrészlet:Dunántúli-középhegység
Középtaj:Bakony-vidék
Kistaj:.....**Öreg-Bakony**

A tájföldrajzi adottságokat e kistaj jellemzői alapján értékeljük (FORRÁS: CSORBA PÉTER: MAGYARORSZÁG KISTÁJAI, MERIDIÁN TÁJ- ÉS KÖRNYEZETFÖLDRAJZI ALAPÍTVÁNY, DEBRECEN, 2021.). A vizsgált terület a 608 km² nagyságú kistaj ÉK-i részén terül el.

Topográfiai helyzet és domborzattípus: A hegyvidék É-i részének kistája, tágas medencékkel tagolt, háts típusú középhegység. **Éghajlati körzet:** A 450 m-nél magasabban lévő felszínnek klímája hűvös – mérsékelt nedves, alacsonyabban mérsékelt hűvös – mérsékelt nedves. **Vízrajz:** Nyílt vízfelszín vagy vizenyős terület aránya a tized %-ot sem éri el. **Földhasználati arányok és tendenciák:** 57% erdő (mérsékelt csökkenő arány), 21% szántóföld (változatlan), 10% pedig gyeperdő (változatlan) területi részesedéssel. Az OTRT erdőgazdasági prioritású tervezési területként kezeli. **Földrajzi tájtypus:** Szubatlanti éghajlati hatás alatt álló, karbonátos kőzetekből felépülő, fennsíkos hegység, ahol rendzina és Ramann-féle barna erdőtalajon gyertyános tölgyesek és szubmontán bükkös erdők vannak. **Emberi hatáserősség:** A tájalkotó tényezők eredeti adottságait az emberi tevékenység közepes mértékben bolygatta meg, a táj β-euhermerób típusba tartozik. A domborzat és a vízhálózat csekély, a talaj kismérvű átalakuláson ment át. Természetközeli növényzet található a kistaj több mint 50%-án. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítás-változások iránya szerint táji szinten nem változott az antropogén terhelés. **Beépítettség és településfejlettség:** A beépítettség mértéke változatlanul 2,6%, az országos átlagnak (6,2%) kevesebb, mint fele. A közutak, vasút és települések képezte ökológiai gátak élőhelyfedaraboló hatásának szintje alacsony, a kismedencékben lokálisan magas. A súlyozott fragmentációs átlag 1,6 km/km². (Az országos átlag 3,4.) A gazdasági, infrastrukturális és társadalmi fejlettség komplex mutató szerint a kistaj középső része, Pénzesgyőr és Hárskút környéke számít elmaradott térségnek. **Tájmetriai adatok:** A kistaj CORINE foltjainak átlagos nagysága 1,93 km², ami lényegesen magasabb az ország középhegységvidékeire jellemző adatnál (1,43 km²), inkább megfelel az országosan számba vett 49 ezer folt átlagos területnagyságának (1,9 km²). A Shannon-diverzitás, vagyis a tájhasználat sokszínűségét kifejező szám 1,3, közel van az országos átlaghoz (1,41). **Természeti veszélyek:** A természeti csapások megjelenésének valószínűsége jelenleg igen csekély, csak a felhőszakadások és a hazai átlagnál magasabb szintű szeizmikus aktivitás reális veszélyforrás. Az 1931 és 2015 között mért súlyosan (PAI>6) aszályos évek száma alacsony (11–20 év). Az éghajlat megváltozása esetén a jelenlegi tájhasználat sérülékenysége, változásának mértéke közepesre becsülhető. **Természetvédelem:** A kistaj 14,1%-a Magas-Bakony TK-hez tartozik. Natura 2000 védettség érvényes a táj területének 7,8%-án (különleges természetmegőrzési kategória). **Értéktár:** Az összesített értéksűrűség magas. Csesznek történeti település, Zirc kiemelkedően nagy számú műemlékei mellett az egész tájban sok az egyedi tájérték és a régészeti lelőhely. A kistajat Zirc és Dudar környékének kivételével tájképvédelemre javasolták. Dudarnál komplex tájrehabilitációra volna szükség. **A tájkarakter földrajzi összetevői:** A kistaj medencékkel tagolt középhegység, amelynek vizuális arculatát az összefüggő erdők nagymértékben meghatározzák. Növényzetborítottsági változatosságot jelent az erdészeti kezelés során eltérő vágásstádiumban lévő erdőtagok mozaikja. A medencék erdősültsége jóval alacsonyabb, s a hegységperemi külső lejtőkön is számottevő tájképi hatása van a gyepeknek, szántóföldeknek.

Ilyen helyeken a táj jól belátható, félig nyílt habitusú. A parlagok aránya magas, 8–10%, a karsztos kopárok kihasználtsága elenyésző. A településsűrűség alacsony, Zirc a tájegység legnagyobb része számára ellátja a társadalmi-gazdasági élet adminisztratív szervezésének központi funkcióit. A lakosság topográfiai önelhelyezéséhez kiváló támpontot nyújt néhány hegycsúcs – pl. Kőris-hegy, Som-hegy, Középső-Hajag, Papod stb. – valamint a várromok, Csesznek, Szarvaskő. Az identitás megjelölés egyértelműen a bakonyiságra épül, amelynek vizuális jellege, az erdőfedte középhegység széles körben ismert.

4.2. Környezeti elemek, természeti adottságok

A természeti adottságokat az Öreg-Bakony kistáj jellemzői alapján értékeljük (FORRÁS: *MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE*, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi vizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek. A vizsgált terület a kistáj ÉK-i részén terül el.

4.2.1. Domborzati, földtani és talajtani viszonyok

A kistáj függőlegesen jól tagolt, változatos formációk jellemzik. A domborzat változékonyságára utal, hogy a relatív relief értékek magasak, átlagosan 170–180 m/km². A térséget fejlett völgyhálózat jellemzi, a mikroformákban gazdag felszín karsztos mélyedések, karrmezők teszik változatossá. A geomorfológia egyik jellemző elemét képezik a várhegyhez hasonló átlagos magasságú 300–400 m közötti tszf-i magasságú fennsíkok, amelyeket a fennsíkmadványok, az ezeket tagoló eltérő tszf-i helyzetű hegyközi medencék, a medencéket felfűző karsztos eróziós szurdokvölgyek, – mint a TT északnyugati részén lévő Kőmosó-szurdok –, valamint szélesebb-keskenyebb glacisok és pedimentek határozzák meg.

A hegységi tömeget uralkodóan mezozoos (a triász, jura és kréta egyaránt képviselve van) mészkő- és dolomitformáció-sorozatok, kisebb részt harmadidőszaki medenceüledékek, negyedidőszaki üledéktakarók építik fel. Az Öreg- vagy Magas-Bakony szerkezetileg a középhegységi kréta geoszinklinális nyugati szárnyának tartozéka. A kistáj domborzatát árkos-sasbérce szerkezet jellemzi. Fejlődésmenete során északnyugati-délkeleti és erre merőleges irányú szerkezeti vonalak mentén szerkezeti árkokra és különböző magasságú sasbércekre, fennsíkokra töredezett.

A TT területén az alábbi kőzettípusokat térképezték fel (FUTÓ, 2001): alsó-jura dachsteni típusú mészkő, középső-miocén mezozoos küllemű mészkő, középső-eocén nummulitesz perforatusos mészkő, pleisztocén kavics és pleisztocén lösz.

A kistájat a legnagyobb területi kiterjedésben a karbonátos tömör kőzeten képződött rendzina talajok borítják. A vár közvetlen környékén az erdőtalaj növényzet hiányában a földes kopárig erodálódhat. A Kőmosó-szurdok mentén elhelyezkedő patak völgyben öntéstalaj foltok is előfordulhatnak.

4.2.2. Éghajlat

A kistáj ezen része mérsékelt hűvös és nedves éghajlatú. Évente 1960 körüli a napsütéses órák száma, amelyből nyáron 780 óra körüli, télen mintegy 200 óra napsütés várható, de a várhegyen, – mint kiemelkedésen – ennél több is lehet. A csapadék évi mennyisége az évi 800 mm-t is elérheti. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 70 nap, az átlagos maximális

hóvastagság 40 cm, valamint gyakori a hófúvás. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke +9,5 °C körül alakul. A vegetációs időszak középhőmérséklete megközelítőleg +15,0 °C. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga +30,0 °C körül alakul, a leghidegebb téli napoké –15–16 °C körüli. Az uralkodó szélirányok észak-északnyugati irányúak, az átlagos szélesebbség a hegytetőkön 4,5 m/sec körüli értéket mutat. A klimatikus adottságok az erdő- és vadgazdálkodásnak kedveznek, valamint a kevésbé hőigényes, nagyobb vízigényű szántóföldi növények termesztésére alkalmasak.

4.2.3. Vízirajzi adottságok

A kistáj vizeit számos bővizű patak vezeti le. A vizsgált terület, a kistáj északi részének vizeit a Cuha-patak gyűjti össze. A TT területének nyugati határát az Aranyos-patak határolja le, amely nyugati irányban a Cuhába torkollik. A kisvizek főleg nyár végén és ősszel fordulnak elő, az árvizek tavasszal és nyár elején szoktak bekövetkezni. A hegységben összefüggő talajvízszint nincsen. A völgytalpak talajvíz előfordulásai elszigeteltek és jelentéktelenek. Kémiai típusuk kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A rétegvizek mennyisége a tárolókőzet porozitása szerint változik. A terület vízbázis, ezért a vízminőség-védelem közérdekű feladat.

4.2.4. Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Dunántúli-középhegység flóraidékének (*Bakonyicum*) Vértes és Bakony flórajárásába (*Vesprimense*) tartozik. A flórajárásra a táblás mészkő- és dolomithegységek jellemzők, ahol a csapadékosabb klíma hatására a magasabb tengerszint feletti területeken vagy azonálisan az északi lejtőkön már alacsonyabban is viszonylag nagy kiterjedésű gyertyános-tölgyesek és bükkösök terülnek el, ugyanakkor már erősebb a szubmediterrán hatás és számos ilyen elterjedésű flóraelem, köztük örökzöld fajok is előfordulnak.

A jellegzetesebb potenciális erdőtársulások közül említést érdemelnek a következők:

- csereszömörccs karsztbokorerdők (*Quercus pubescenti*–*Cotinetum*)
- molyhos cseres tölgyesek (*Orno-Quercetum pubescenti*–*cerris pannonicum*)
- cseres kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum petraeae*–*cerris pannonicum*).

Gyakoriak a sziklagyepek (*Caricetum humilis*, *Diplachno*–*Festucetum sulcatae*, *Festucetum glaucae hungaricum* stb.). Jellegzetes lágyszárú fajok a nádtippán (*Calamagrostis neglecta*), a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), a borzas peremizs (*Inula hirta*), a sugaras zsoltina (*Serratula radiata*). A művelés visszaszorulása és az élőhelyek felaprítása következtében nagy az inváziós terhelés: különösen az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) jelenléte meghatározó. Az erdőterületeket elsősorban közép- és időskorú keménylombú erdők fedik. Az erdők átlagos évi folyónövedéke 2,5–3,5 m³/ha között változik. A mezőgazdasági területhasznosítás jelentősebb kultúrái a búza, a kukorica és a silókukorica.

Az Öreg-Bakony nagyrészt üde erdővel borított kistáj, a Dunántúl legnagyobb egybefüggő, gazdag aljnövényzetű bükköseit találjuk itt (medvehagyma – *Allium ursinum*, erdei madársóska – *Oxalis acetosella*, hölgypáfrány – *Athyrium filix-femina*, erdei pajzsika – *Dryopteris filix-mas*, bükksás – *Carex pilosa*, erdei sás – *C. sylvatica*, békabogyó – *Actaea spicata*, szártalan kankalin – *Primula vulgaris*). A bakonyi bükkösök jellemző örökzöld cserjéje az atlanti-szubmediterrán babérboroszlán (*Daphne laureola*), a további szubmediterrán

elterjedésű fajok közül több itt éri el hazai elterjedésének északi határát (lónyelvű csodabogyó – *Ruscus hypoglossum*, tarka lednek – *Lathyrus venetus*).

A bükkösök uralta tájba eltérő növényzetű szigetek ékelődnek. A mély, meredekfalú, kötörmelékes völgyek hűvös alján szurdokerdők vannak (erdei holdviola – *Lunaria rediviva*, farkasölő sisakvirág – *Aconitum vulpina*, gímpáfrány – *Phyllitis scolopendrium*), amelyek a Dunántúlon itt a leggyakoribbak. A szurdokerdők sziklái magashegységi fajok élnek (mohos csitri – *Moehringia muscosa*, havasi ribiszke – *Ribes alpinum*, zöld fodorka – *Asplenium viride*). A meredek, délies oldalakban tölgyes "melegszigetek" jelennek meg. A kisebbek jellemző fafaja a cser- és kocsánytalan tölgy, a nagyobbakban a molyhos tölgy jut vezető szerephez. A tölgyes foltok több meleg- és fénykedvelő fajt rejtenek (bajuszoskásafű – *Piptatherum virescens*, bíboros kosbor – *Orchis purpurea*, nyugati pikkelypáfrány – *Asplenium ceterach*, pirítógyökér – *Tamus communis*) és hazánkban csak itt fordul elő egy mediterrán árvalányhajfaj (szálkás árvalányhaj – *Stipa bromoides*). A nagyobb tölgyes szigetek (Öreg-Szarvad-árok, Cuha-völgy) növényzete különlegesen változatos, ezek hársas és bükkös sziklaerdőket, szárazgyep- és bokorerdő-fragmentumokat is tartalmaznak. A kistáj nyugati, illetve keleti–délkeleti sávjának növényzet némileg eltérő. Nyugaton a bükkösök gyertyános-tölgyesekkel egészülnek ki, délkeleten pedig a Keleti-Bakonyra jellemző, igen változatos növényzetet figyelhetők meg, sok az Öreg-Bakony többi részéről többnyire hiányzó fajjal.

Gyakori élőhelyek: K5, K2; közepesen gyakori élőhelyek: L1, L2a, K1a, LY4, E1, E2, J5, P45, OB, OC, RC, RB; ritka élőhelyek: LY3, M1, H3a, E34, LY2, LY1, P2a, P2b, D5, D34, B5, B4, B2, D2, G2, H2, H4, B1a, I4, J2, RA. Fajsám: több mint 1200; védett fajok száma: 80–100; özőnfajok: tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster spp.*) 1, aranyvessző-fajok (*Solidago spp.*) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 1. (FORRÁS: DÖVÉNYI (SZERK.): MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.)

4.2.5. A tervezési terület növényvilága

A természeti állapotfelmérés egyik legfontosabb része a tervezési létesítmény és környezete vegetációjának vizsgálata. A felszínt borító növényzet típusa, magassága, összetétele, kora, művelési viszonyai alapjaiban meghatározzák a tájhasználatot és a tájképi potenciált.

Több alkalommal végeztünk terepbejárást, hogy különböző aspektusokban előforduló növényállományt feltérképezzük. A helyszínelések ideje: 2014. március 16.; 2014. április 16.; 2014. május 10., 2025. január 5., 2025. január 17.

A parkerdő növényzettípusát az Á–NÉR 2007 (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) alapján soroltuk be. A helyszín növényzete rendkívül változatos, helyenként néhány száz m²-es foltok találhatók és rendkívül mozaikolt, ezért az ilyen kis élőhelyeket értelmetlen lett volna külön felmérni és ábrázolni. A tervezési helyszín leginkább a következő Á–NÉR kategóriával jellemezhető: **P6 – Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával**

Á–NÉR általános jellemző: olyan parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők, amelyek az egykori vegetáció maradványait őrzik, vagy ahol – erőteljes kezelés hiányában – a korábbi növényzet regenerálódásnak indult. Természetessége általában 1-es, 2-es, de a gyep- vagy erdőmaradványokkal rendelkezők lehetnek 3-as vagy akár kivételesen 4-es értékűek is (pl. amennyiben sok nagyméretű élő és holtfat is tartalmaznak).

Jellemzés: szántóföldi környezet ölelésében meghagyott, trapéz alaprajzú (közel 400 méter x 400 méter) erdőtömb az eredeti cseres- illetve gyertyános tölgyes erdők maradványaival (elsősorban a déli részen), de a terület centrumában erős antropogén hatás érvényesül (utak,

épületek, széles, zúzalékolt felületek stb.). Néhány kisebb, max. 3000 m² felületű legelő mozaikszerűen terül el az erdőben, amelyet a tulajdonos állattartásra használ, jelenleg lovakat tart, legeltet rajtuk. A korábbi, akár évszázadokkal ezelőtti legeltetésre utalhatnak a terület keleti és nyugati részén is megtalálható nagy cser (*Quercus cerris*) hagyásfák. A délkeleti szegletben jó természetességű idős cseres-gyertyános-tölgyes erdő található, mely jelenlegi formájában megtartásra javasolt. Az északi részek, a romos gazdasági épületek közelében elakácosodtak, illetve gyomnövényzet borítja a felszínt. Az épületek környezetében gyakoriak a dísznövények, melyek bizonyosan ültetés révén kerültek a helyszínre. A déli oldalon rövid idős duglászfenyő (*Pseudotsuga menziesii*) fasor található. A dísznövényként ültetett fajok természetesen nem őshonosak, de a terület arborétum és parkerdő jellegét mutatják, ezért további erősítésük javasolt.

A cserjeszint a legtöbb helyen dús és többnyire őshonos fajokból áll. A gyepszint az erdős részeken a dús cserjeszint miatt legtöbbször visszaszorult, gyakran nudum (azaz növényzet nélküli, csupán az avarszint jellemző). A legeltetett tisztásokon többnyire fűfélékből álló vegetáció található. A déli részen lévő természetszerű állapotú tölgyes erdőben a vegetációra jellemző fajok fordulnak elő.

A területen azonosított jellemző növényfajok a következők (2–4. TÁBLÁZATOK):

2. táblázat: A védett terület fájainak jellemző fajai

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV
<i>Acer campestre</i>	Mezei juhar
<i>Acer platanoides</i>	Korai juhar
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Hegyi juhar
<i>Aesculus hippocastanum</i>	Vadgesztenye
<i>Betula pendula</i>	Bibircses nyír
<i>Carpinus betulus</i>	Gyertyán
<i>Fagus sylvatica</i>	Bükk
<i>Fraxinus excelsior</i>	Magas kőris
<i>Fraxinus ornus</i>	Virágos kőris
<i>Malus sylvestris</i>	Vadalma
<i>Morus alba</i>	Fehér eper
<i>Picea abies</i>	Lucfenyő
<i>Populus euramericana</i>	Nemes nyár
<i>Prunus avium</i>	Madárcseresznye
<i>Pyrus pyraeaster</i>	Vadkörte
<i>Quercus cerris</i>	Cser
<i>Quercus petraea</i>	Kocsánytalan tölgy
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Fehér akác
<i>Sorbus torminalis</i>	Barkócaberkenye
<i>Tilia cordata</i>	Kislevelű hárs
<i>Ulmus glabra</i>	Hegyi szil

3. táblázat: A védett terület cserjeállományának jellemző fajai

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV
<i>Cornus mas</i>	Húsos som
<i>Cornus sanguinea</i>	Veresgyűrű som
<i>Corylus avellana</i>	Mogyoró
<i>Crataegus monogyna</i>	Egybibés galagonya
<i>Euonymus europaeus</i>	Csíkos kecskerágó
<i>Ilex aquifolium</i>	Magyal – dísznövény
<i>Ligustrum vulgare</i>	Vesszős fagyal
<i>Prunus spinosa</i>	Kökény
<i>Rosa canina</i>	Gyepűrózsa
<i>Rubus sp.</i>	Szedér
<i>Sambucus nigra</i>	Fekete bodza
<i>Taxus baccata</i>	Tiszafa – dísznövény
<i>Thuja sp.</i>	Tuja
<i>Viburnum lantana</i>	Ostormén bangita
<i>Viburnum rhytidophyllum</i>	Ráncoslevelű bangita – dísznövény

4. táblázat: A védett terület gyepszintjének jellemző fajai

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV
<i>Aegopodium podagraria</i>	Podagrafű
<i>Ajuga reptans</i>	Indás infű
<i>Anemone ranunculoides</i>	Bogláros szellőrózsa
<i>Anthriscus cerefolium</i>	Zamatos turbolya
<i>Arum maculatum</i>	Foltos kontyvirág
<i>Asplenium trichomanes</i>	Aranyos fodorka
<i>Buglossoides purpureocaerulea</i>	Erdei gyöngyköles
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Pásztortáska
<i>Carex pilosa</i>	Bükkcsás
<i>Chelidonium majus</i>	Vérehulló fecskefű
<i>Corydalis cava</i>	Odvas keltike
<i>Dactylis glomerata</i>	Csomósebír
<i>Dentaria bulbifera</i>	Hagymás fogasír
<i>Dentaria enneaphyllos</i>	Bókoló fogasír
<i>Euphorbia cyparissias</i>	Farkaskutyatej
<i>Festuca sp.</i>	Csenkesz
<i>Filipendula vulgaris</i>	Koloncos legyezőfű
<i>Fragaria vesca</i>	Erdei szamóca
<i>Galium odoratum</i>	Szagos müge
<i>Galium aparine</i>	Ragadós galaj
<i>Galium mollugo</i>	Közönséges galaj
<i>Gelechoma hederacea</i>	Repkény
<i>Geranium robertianum</i>	Nehézszagú gólyaorr
<i>Hedera helix</i>	Borostyán
<i>Helleborus odoratus</i>	Illatos hunyor
<i>Lamium galeobdolon</i>	Sárga árvacsalán
<i>Lamium purpureum</i>	Piros árvacsalán
<i>Melandrium album</i>	Mécsvirág
<i>Orobancha sp.</i>	Szádorgó
<i>Parietaria officinalis</i>	Közönséges falgyom
<i>Plantago major</i>	Nagy útifű
<i>Polygonatum odoratum</i>	Soktérdu salamonpecsét
<i>Primula veris</i>	Tavaszi kankalin
<i>Pulmonaria officinalis</i>	Orvosi tüdőfű
<i>Ranunculus ficaria</i>	Salátaboglárka
<i>Ranunculus repens</i>	Kúszó boglárka
<i>Reseda lutea</i>	Vadrezeda
<i>Salvia nemorosa</i>	Ligeti zsálya
<i>Sedum maximum</i>	Bablevelű varjúháj
<i>Stellaria media</i>	Közönséges tyúkhúr
<i>Taraxacum officinale</i>	Pongyola pitypang
<i>Urtica dioica</i>	Nagy csalán
<i>Veronica chamaedrys</i>	Ősztörűs veronika
<i>Vicia cracca</i>	Kaszanyűgbükköny
<i>Vinca minor</i>	Kis meténg
<i>Viola odorata</i>	Illatos ibolya

Védett növényfajokat a helyszíni szemlék során nem azonosítottunk. A vizsgált terület természeti állapotát és vegetációját a következő képekkel ábrázoljuk (3–10. ÁBRÁK):

3. ábra (balra): Idős fákkal szegélyezett belső út jellemző képe

4. ábra (jobbra): Óriás tölgyfa (*Quercus* sp.) és környezetének jellemző képe

5. ábra (balra): Egy, a parkerdő idős szoliter (egyedülálló) fái közül

6. ábra (jobbra): A kápolna mellett álló duglászfenyők (*Pseudotsuga menziesii*) képe

7. ábra (balra): Az álló és fekvő holtfák jelentős szerepet töltenek be a parkerdő kedvező ökológiai viszonyainak kialakulásában, ezért megőrzésük kívánatos

8. ábra (jobbra): A parkerdő kápolnájának képe

9. ábra (balra): Idős cserfákkal (*Quercus cerris*) szegélyezett belső út

10. ábra (jobbra): Az idegenforgalmi hasznosítású, szépen felújított fogadó épületének képe

4.2.6. A tervezési terület állatvilága

A bakonyi mészkő–dolomit alapkőzetű erdők területe és környezete számtalan ízeltlábú állatnak ad életteret, elsősorban lepkék, kétszárnyúak, egyenesszárnyúak, legyek, bogarak, pókok stb. fordulnak elő.

Halak számára alkalmas élőhely a vizsgált területen nincs. Kétéltűeket nem észleltünk és a környéken vizes élőhely sincs, ezért átvonulásuk sem tömeges, csupán ritka, esetleges, alkalmi jelentőségű. Hüllők közül gyakoribb fajok megjelenését rögzítettük. A gyeses részeken a zöld gyík (*Lacerta viridis*) fordul elő, épületek környezetében pedig a fali gyík (*Podarcis muralis*) gyakori. A faállományok területén gyakori lehet az erdei sikló (*Zamenis longissimus*).

A vizsgált terület a kételtűek és a hullók számára nem értékes vagy nem jelentős élőhelyként azonosítottuk.

A helyszínelések során jól megfigyelhető és tanulmányozható volt a környék madárfaunája. A terepi bejárások során a következő madárfajokat észleltük a vizsgált védett területen (5. TÁBLÁZAT, rendszertani sorrendbe rendezve):

5. táblázat: A vizsgált területen észlelt madárfajok összefoglaló táblázata

LATIN NÉV	MAGYAR NÉV	VÉDETTSÉG	TERM. VÉD.-I ÉRTÉK
<i>Phasianus colchicus</i>	Fácán		
<i>Accipiter nisus</i>	Karvaly	V!	50 000 Ft
<i>Buteo buteo</i>	Egerészölyv	V!	25 000 Ft
<i>Falco tinnunculus</i>	Vörös vércse	V!	50 000 Ft
<i>Columba oenas</i>	Kék galamb	V!	50 000 Ft
<i>Columba palumbus</i>	Örvös galamb		
<i>Streptopelia turtur</i>	Vadgerle	V!	50 000 Ft
<i>Cuculus canorus</i>	Kakukk	V!	50 000 Ft
<i>Jynx torquilla</i>	Nyaktekercs	V!	50 000 Ft
<i>Dendrocopos major</i>	Nagy fakopáncs	V!	25 000 Ft
<i>Hirundo rustica</i>	Füsti fecske	V!	50 000 Ft
<i>Delichon urbica</i>	Molnárfecske	V!	50 000 Ft
<i>Anthus trivialis</i>	Erdei pityer	V!	25 000 Ft
<i>Motacilla alba</i>	Barázdabillegető	V!	25 000 Ft
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Ökörszem	V!	25 000 Ft
<i>Erithacus rubecula</i>	Vörösbegy	V!	25 000 Ft
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Fülemüle	V!	25 000 Ft
<i>Phoenicurus ochrurus</i>	Házi rozsdafarkú	V!	25 000 Ft
<i>Turdus merula</i>	Fekete rigó	V!	25 000 Ft
<i>Turdus philomelos</i>	Énekes rigó	V!	25 000 Ft
<i>Turdus viscivorus</i>	Léprigó	V!	50 000 Ft
<i>Sylvia curruca</i>	Kis poszáta	V!	25 000 Ft
<i>Sylvia atricapilla</i>	Barátposzáta	V!	25 000 Ft
<i>Phylloscopus collybita</i>	Csilpcsalpfűzike	V!	25 000 Ft
<i>Aegithalos caudatus</i>	Őszapó	V!	25 000 Ft
<i>Parus palustris</i>	Barátcinege	V!	25 000 Ft
<i>Parus caeruleus</i>	Kék cinege	V!	25 000 Ft
<i>Parus major</i>	Szécinege	V!	25 000 Ft
<i>Sitta europaea</i>	Csuszka	V!	25 000 Ft
<i>Certhia brachydactyla</i>	Rövidkarmú fakusz	V!	25 000 Ft
<i>Oriolus oriolus</i>	Sárgarigó	V!	25 000 Ft
<i>Garrulus glandarius</i>	Szajkó		
<i>Pica pica</i>	Szarka		
<i>Corvus cornix</i>	Dolmányos varjú		
<i>Corvus corax</i>	Holló	V!	50 000 Ft
<i>Sturnus vulgaris</i>	Seregély		
<i>Passer domesticus</i>	Házi veréb		
<i>Passer montanus</i>	Mezei veréb	V!	25 000 Ft
<i>Fringilla coelebs</i>	Erdei pinty	V!	25 000 Ft
<i>Carduelis carduelis</i>	Tengelic	V!	25 000 Ft
<i>Carduelis chloris</i>	Zöldike	V!	25 000 Ft
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Meggyvágó	V!	25 000 Ft
<i>Emberiza citrinella</i>	Citromsármány	V!	25 000 Ft

A fokozottan védett madárfajok közül a védett terület és közvetlen környezetének élőhelyei fészkelőhelyként egyáltalán nem, táplálkozóhelyként pedig csak elvétve, alkalmanként, nem rendszeresen jönnek számításba. Ragadozómadár fészkelésére alkalmas fát nem találtunk.

A potenciális fészkelők elsősorban az erdős területekre jellemzőek, ha fészkelnek is, 15–25 párnál a kis terület miatt állományuk biztosan nem nagyobb.

A vizsgált terület körbekerítve nincs, így emlősfajok, vadak számára szabadon bejárható. A helyszíni szemlék során emlősfajokat nem észleltünk. Őz, szarvas és vaddisznó lábnyomot, túrást, dörzsölés nyomokat és hullatékot találtunk. Néhány gyakori erdei faj (sün, vörös róka, nyuszt stb.) használhatja még a területet, de tömegesen bizonyosan nem fordulnak elő.

4.3. Táj- és természetvédelem, kultúrtörténeti adottságok

4.3.1. Barlangok

A vizsgált területen barlangok nem fordulnak elő.

4.3.2. Kultúrtörténeti és egyedi tájértékek

A Gézaházi parkerdő területe eredetileg a cseszneki és milványi gróf Cseszneky család birtokát képezte, akik a környéken a vad- és erdőgazdálkodásra fektettek nagy hangsúlyt. Később a galánthai gróf Eszterházy család tulajdonába jutott a terület, ekkor hozták létre a parkerdőt és építették fel a majorságot kiszolgáló ma is ismert épületeket.

A Gézaházi parkerdő helyi jelentőségű védett természeti területen lévő, a korabeli Eszterházy majorság korából származó építmények szerepelnek a műemlékek jegyzékében az alábbiak szerint:

- Védési ügyirat száma: 16356/1976. OMF
- Érintett helyrajzi számok: 044/3, 044/4, 044/5
- Törzsszám: 8750
- Gézaháza Magtár, Azonosító szám: 14017
- Gézaháza Istálló, Azonosító szám: 14018
- Gézaháza Kápolna, Azonosító szám: 14019
- Gézaháza v. Eszterházy majorság, Azonosító szám: 9805

(FORRÁS: CSESZNEK KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA, MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT, VÁROS ÉS HÁZ BT. - ÉRTÉKTÉRKÉP KFT.; 2018-2019.)

A Tvt. 6. és 7. §-a kiemeli az egyedi tájértékek megőrzésének fontosságát. Az egyedi tájértékek mutatják a település múltját, hagyományait, esztétikai szempontból egy közösség számára jelentőssé váltak, de nem állnak országos jelentőségű műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő. Mivel a tervezési terület teljes egészében természetvédelmi és műemléki oltalom alatt áll, ezért elvben nem szükséges az egyedi tájértékek kataszterezése. A részletesebb felmérés során azonban érdemes volna egyesével számba venni a fellelhető egyedi tájértékeket, mert átfogó kutatási anyagot a témában nem találtunk. A tervezési területen lévő azon építmények, műtárgyak –, mint pl. a korabeli kovácsolt vas kapu, turistaház stb. –, amelyek nem állnak műemléki oltalom alatt, azok egyedi tájértéknek minősíthetők.

4.3.3. Tájképvédelem, tájhasználat

A vizsgált terület teljes egészében a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (MaTrt.) kiegészítő a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 3. melléklete szerint tájképvédelmi terület övezetében található. A MaTrt. értelmező rendelkezése szerint a tájképvédelmi terület övezetébe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

A tájhasználat a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú igénybevétele. A Természetvédelem. Általános Tájvédelem. Fogalommeghatározások című MSZ 20370:2003 hivatkozási számú Magyar Szabvány szerint a tájpotenciál a táj teljesítőképesége, amelynek alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljai. A tájpotenciál kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére. Más megfogalmazás szerint a tájhasználat a természetes rendszerekbe való olyan mesterséges, antropogén beavatkozás, amely a természet adta lehetőségeket tudatos, célirányos, egyéni vagy közösségi célok szolgálatába állítja.

A tervezési terület elsősorban a lovasturizmus, a rendezvényturizmus és a tájgazdálkodás céljait szolgálja. Ennek érdekében az állattartáshoz szükséges istállók, karámok, gazdasági épületek kerültek kialakításra, illetve a korábbiak felújításra. A fák közötti tisztások a lovak legeltetésére vagy kaszálóként használatosak. A parkerdőt aszfaltozott és földutak hálózák be.

A vizsgált táj átfogó esztétikai minősítése: a vizsgált terület a helyi jelentőségű védettség és a tájképvédelmi övezeti érintettség miatt a térség kiemelkedő tájrészletét képezi, mivel táj-természetvédelmi oltalom alatt áll. Esztétikai szempontból kiemelkedő tájak a táj- és természetvédelmi oltalom alatt lévő vagy arra tervezett tájak, a tájképvédelmi övezetbe tartozó tájak, valamint a felsoroltak közé nem tartozó, de kiemelkedő esztétikai minőségű tájak. Ezek a tájak kiemelkedő pozitív jelképei a változatosságnak és az egységnek, az egyediségnek, az élettéliségnek, az érintetlenségnek, ugyanakkor a jelképeségnek, de egyúttal a rendnek, harmóniának és az egyensúlynak. Mindezeket a tulajdonságokat határozottan megjelenítik és magas szintű esztétikai élményt nyújtva meghatározó erővel jelképezik.

4.3.4. Tájhasználati konfliktusok, veszélyeztető tényezők

A tájhasználati konfliktus az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően, a táj potenciális értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása. Több tájhasználat megjelenése, halmozódása előbb-utóbb tájhasználati konfliktushoz vezet. Csoportosításuk szerint lehetnek: funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok. Jellegük szerint lehetnek: megfordítható, megfordíthatatlan, mérsékelhető, nem mérsékelhető, időszakos, tartós, végleges.

A védett területen azonosított tájhasználati konfliktusok, illetve veszélyeztető tényezők a következők:

- a) Azokon a területrészekeken, ahol nincs állattartás, ott a korábbi legelőerdő jelleg már nem érzékelhető, mivel kezelés hiányában a fás- és lágyszárú aljnövényzet a terület nagy részén elburjánzott.

- b) Az aljnövényzetben invazív fajok (pl. fehér akác) előretörése tapasztalható.
- c) Az idős fák egy részének egészségi állapota leromlott, a korhadás, leszakadó ágak miatt balesetveszélyesek lehetnek.
- d) A korábbi turistaközpont megszűnt, ezért az 1990-es évek elejéig használatban lévő épületek turistaház és a kapcsolódó létesítményei romos állapotban lelhetők fel. A bakancsos turizmushoz annak idején kiépített lábazatos kerítés, közművek, derítő, baromfi ól stb. műszaki állapota leromlott és fennáll a lehetősége a potenciális környezetszennyezésnek (talaj, víz).
- e) A területen lévő számos járt útvonal felszabdálja az erdőterületet, amely esetlegesen gátolhatja a természeti folyamatok érvényesülését.

4.4. Oktatás, kutatás

A tervezési területre vonatkozó kutatás tevékenység jelenleg nem folyik. Az állattartás azonban lehetővé teszi a lovas turizmus fejlesztését, a lovaglás és lótartás oktatását.

4.5. Gazdasági jellemzők

2.5.1. Mezőgazdálkodás

Mezőgazdasági tevékenység a vizsgált területen nem folyik, azonban a Gézaházi parkerdő mind a négy égtáj felül közvetlenül határos mezőgazdasági területekkel. A környezetében lévő termőföldeken vetésforgóval gabonát és takarmánynövényeket termesztnek.

2.5.2. Erdő- és vadgazdálkodás

A Gézaházi parkerdőben tervszerű erdőgazdálkodás nem folyik, nem erdőgazdálkodási terület, tehát nem üzemtervezett erdő. Ugyanakkor a terület erdős jellegű, ezért ehhez kapcsolódóan erdészeti beavatkozások szükségesek az invazív cserje- és fafajok, a lágyszárú gyomfélék visszaszorítása érdekében.

A terület vadgazdálkodási terület, de a terület tulajdonviszonyai és a lovasturizmus miatt tényleges vadászati tevékenység a területen nem megvalósítható és vadgazdálkodási tevékenységet nem folytatnak. A területen és 200 méteres környezetében a vadgazdálkodást szolgáló területek (pl. vadföld) és/vagy létesítmények (magasles, etető, szózó stb.) nem találhatók meg.

2.5.3. Turizmus, idegenforgalom

A Gézaházi parkerdő területe magánkézben van, ezért szabadon nem látogatható. A tulajdonosok lovas-turisztikai bázisként, rendezvényközpontként és gazdasági területként üzemeltetik a területet, a felújított istállókban lovakat tartanak, bértartást is vállalnak. A látogatók fogadásához szükséges infrastruktúra a felújított majorsági épületekben biztosított.

A Gézaházi parkerdő területe privatizáció előtti évtizedekben, mint a piros túraútvonal fontos állomása, kedvelt turistabázis volt a bakancsos turisták számára. A terület magántulajdonba kerülésével a piros kereszt útvonalat kivezették a területről, a túrázók északi irányból kerülhetik meg a parkerdőt. A korábbi turistaház és kiszolgáló létesítményeit az elmúlt években

felújították és rendezvényközpontként üzemeltetik (pl. esküvők, céges vagy baráti rendezvények stb.)

2.5.4. Ipar, bányászat

A tervezési terület 500 m-es körzetében ipari tevékenységet, bányászatot nem folytatnak.

2.5.5. Egyéb tájhasználat

Települési, közlekedési, kertgazdasági, energetikai, közmű jellegű, honvédelmi és vízgazdálkodási tájhasználat a védett területen nem található meg.

5. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK

A védelem célja a parkerdő faállományának, különös tekintettel a nagy, idős példányok legalább mai állapotukban való további megtartása, optimális esetben állapotuk javítása. További célkitűzések a következők:

- a) Meg kell őrizni a parkerdő meglévő természeti, táji és kultúrtörténeti értékeit.
- b) Meg kell őrizni a parkerdő jellegét, térszerkezetét, növényanyagát, biológiai sokféleségét és ökológiai állapotát.
- c) Meg kell vizsgálni a meglévő értékes faállományt és az eredménytől függően gondoskodni kell annak megújításáról.
- d) A területen előforduló, az eredeti termőhelyre jellemző védett növény- és állatfajok megőrzése.
- e) Vissza kell szorítani a fás- és lágyszárú invazív fajokat.
- f) A magántulajdonossal egyetértésben meg kell vizsgálni parkerdő szervezett bemutatásának lehetőségét.
- g) Ösztönözni kell a területre vonatkozó természettudományos és kultúrtörténeti kutatásokat.

6. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK

- a) A természetes erdődinamikai folyamatok minél teljesebb érvényesülését támogató faállomány-kezelés, természetközeli gazdálkodás alkalmazása, változatos korösszetételű, elegyes faállományok kialakítása, fenntartása.
- b) A természetvédelmi kezeléssel kapcsolatos beavatkozások – a magántulajdonossal és az érintett gazdálkodó szervezetekkel történő – előzetes egyeztetése.
- c) Az őshonos vagy exóta fajokkal telepített állományrészek ökológiai állapotának megőrzése, illetve a természetes felújulás és telepítés feltételeinek biztosításával annak javítása. Az idős faállomány felújítása.
- d) A különleges értéket jelentő öreg fák kiemelt védelme.
- e) A területen lévő műemlékek felülvizsgálata.
- f) A nem műemléki védettségű létesítmények egyedi tájérték kataszterezése.

- g) A legelőterületek, tisztások fenntartása.
- h) További útvonalak kialakítása csak a természetvédelmi kezeléssel összhangban lehetséges.
- i) A természetes erdődinamikai folyamatok minél teljesebb érvényesülését támogató erdőkezelés, természetközeli erdőgazdálkodás alkalmazása, változatos korösszetételű, elegyes erdőállományok kialakítása, fenntartása.
- j) A természetes felszínalakzatok (domborzat, medrek) megőrzése.
- k) Az erdőszegélyeken a vegetáció heterogenitásának fenntartása, kíméletes kezelése, a természetvédelmi szempontból kedvező szegélyhatás megőrzése érdekében.
- l) Tájidegen és invazív fajok állományainak visszaszorítása.

7. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK

7.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

7.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

- a) Az inváziós lágyszárú fajok terjedését meg kell akadályozni.
- b) A fakivágás, a faanyag mozgatása és felkészítése, csak vegetációs időszakon kívül, téli időszakban (december 1-jétől február 28-ig), fagyott és havas talajviszonyok mellett szabad elvégezni.
- c) A tisztásokat rendszeresen kaszálni kell, a gyepeket az időjárástól függően szükség szerint évente 4–6 alkalommal kell lenyírni.
- d) A legelőnek, kaszálónak használt területekre műtrágya kijuttatása tilos.
- e) A természetes jellegű faállományt és a meglévő exóta fafajtaikat folyamatosan gondozni kell.
- f) A fás területek kezelését a gyepszintben előforduló értékes lágyszárú növények minél nagyobb fokú kíméletével kell elvégezni.
- g) Emberi életet és anyagi értéket veszélyeztető óriásfák kivágása a Magyar Faápolók Egyesülete által nyilvántartott minősített favizsgáló szakértő által készített szakértői vélemény alapján végezhető.
- h) A fakivágás, a cserjeirtás és az ezekhez kapcsolódó tevékenységek (anyagmozgatás, felkészítés, közelítés, deponálás, aprítékolás stb.) csak a madarak költési és fészkelési időszakán kívül, azaz október 1. és február 28. között végezhető.
- i) A talajréteg és a lágyszárú növények védelme érdekében, a faanyag mozgatása során vonszolásos közelítés csak fagyott és/vagy hóval borított talajviszonyok között végezhető.
- j) A parkerdő területén az elpusztult és kivágott faegyedek helyén a térségre jellemző őshonos fafajok egyedeit (és az itt nem tájhonos szelídgesztenyét) kell telepíteni vagy az aljnövényzetből kiválasztani és azok növekedését segíteni. A fafajok megválasztásakor a Bakonyban előforduló lombhullató fafajok közül a bükk (*Fagus sylvatica*), a juhar (*Acer sp.*), tölgy (*Quercus sp.*), berkenye (*Sorbus sp.*) és hárs (*Tilia sp.*) fajokat kell előnyben részesíteni, amelyek jobban ellenállnak a fagynak, a téli töréskárnak, a nyári melegnek, a napsugárzásnak és az aszálynak is.

- k) A parkerdő határán lévő erdőszegély megbontása tilos.

7.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

Erdőterület

- a) A fásszárú növényzet kiirtását vagy gyérítését mechanikai úton kell végezni, vegyszeres kezelésre csak akkor kerülhet sor, ha más módon nem biztosítható a cél elérése. A vegyszeres kezelést kizárólag kenéses technikával lehet végezni.
- b) Törekedni kell a holtfa-arány növelésére.
- c) A fás területek kezelését a gyepszintben előforduló lágyszárú növényzet minél nagyobb fokú kíméletével kell végrehajtani.

Gyepterület

- a) A védett területen belül a műtrágya és a hígtrágya kijuttatása tilos.
- b) A gyepterületek égetése tilos.
- c) A gyepterületen mechanikai talajmegmunkálás és talajlazítás a felső talajréteg védelme érdekében tilos.

7.1.3. Kezelési egységek

A védett területen négy kezelési egységet határoltunk le, melyek a következők:

- KE1 – Idegenforgalmi rendeltetésű terület
- KE2 – Gazdasági rendeltetésű terület
- KE3 – Gyepgazdálkodásra alkalmas terület
- KE4 – Faállománnyal borított terület (erdő)

A kijelölt kezelési egységek térképi ábrázolása a következő (11. ÁBRA):

11. ábra: A védett terület kijelölt kezelési egységeinek térképi ábrázolása (FORRÁS: GOOGLEEARTH)

Jelmagyarázat:

- sötétkék vonalA vizsgált védett természeti terület határa
 vékony sárga vonalKezelési egységek határa
 KE1Idegenforgalmi rendeltetésű terület
 KE2Gazdasági rendeltetésű terület
 KE3Gyepgazdálkodásra alkalmas terület
 KE4Faállománnyal borított terület (erdő)

Gazdálkodási sajátosságai a következőképpen érvényesíthetők:

Kezelési egység kódja: **KE1**

Kezelési egység meghatározása: **Idegenforgalmi rendeltetésű terület**

Általános kezelési javaslatok:

- Gyepfelület rendszeres nyírása.
- Idegenforgalmi funkciót veszélyeztető idős fák állapotának felülvizsgálata.
- Épületek, építmények állapotának jókarban tartása.
- Gyepes területek megőrzése, a gyomosodás, valamint a cserjésedés-beerdősülés megakadályozása.
- Gyepterületet határoló erdőszegély meglévő állapotban történő megőrzése.
- Gyepben álló szoliter (egyedülálló) fák egészségi állapotának megőrzése.

Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés nem tervezett.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenforgalmi rendeltetés hosszú távú fenntartása és az épületek (kápolna, fogadó), illetve létesítmények (lovarda, parkoló) funkciójának és jó állapotának megőrzése.

Kezelési egység kódja: KE2
Kezelési egység meghatározása: Gazdasági rendeltetésű terület

Általános kezelési javaslatok:

- Biztosítani kell a műemlék épületek jó műszaki állapotban tartását.
- A védett terület északkeleti részén található romos majorsági épületet a műemléki védettségéből való kivonás után javasolt elbontani.
- Tilos hulladék és egyéb szennyező anyag kültéri lerakása.
- Új építmény vagy létesítmény elhelyezése nem károsíthatja a meglévő faállományt.
- A kezelési egységen trágyadeponia, széna és szalmakazlak elhelyezhetők (a KE1, a KE3 és KE4 jelű kezelési egységekben azonban nem!)

Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés nem tervezett.

Kezelési javaslatok indoklása:

A gazdasági rendeltetés hosszú távú fenntartása és a gazdasági funkciójú épületek, illetve létesítmények funkciójának és jó állapotának megőrzése.

Kezelési egység kódja: KE3
Kezelési egység meghatározása: Gyepgazdálkodásra alkalmas terület

Általános kezelési javaslatok:

- Fakivágásokat csak vegetációs időn kívül lehet elvégezni. Fakitermelési, vagy egyéb munkák után a munkálatok során keletkező szennyeződések és szemetet maradéktalanul fel kell számolni.

Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok:

- A meglévő faállomány részleges kivágásával a beerdősült korábbi gyepterületek átalakítása fás legelővé
- A fás legelőnek átalakított élőhelyen őshonos (tölgy, cser, bükk, magas kőris, hársak, szelídgesztenye, madárcseresznye, gyertyán), szoliter (egyedül, szabadon álló) fák megtartása javasolt
- A kialakult gyepterületet rendszeres kaszálással vagy legeltetéssel szükséges fenntartani, az újabb beerdősülés elkerülése érdekében gépi cserjeirtás (szárazúzózás) is megengedhető.

Kezelési javaslatok indoklása:

A mára már többnyire beerdősült, de korábban gyepként művelt területek alternatív visszaállításának lehetősége fás legelővé vagy kaszálóvá. E mellett – tulajdonosi döntés és érdek függvényében – a kezelési egység a továbbiakban faállományként is kezelhető és besorolható KE4 jelű kezelési egységnek.

Kezelési egység kódja: KE4
Kezelési egység meghatározása: Faállománnyal borított terület (erdő)

Általános kezelési javaslatok:

- Fakivágásokat csak vegetációs időn kívül lehet elvégezni. Fakitermelési, vagy egyéb munkák után a munkálatok során keletkező szennyeződések és szemetet maradéktalanul fel kell számolni.
- Az épületeket és létesítményeket kidőlésükkel nem veszélyeztető álló holtfák eltávolítása a gazdag állatvilág fenntartása miatt nem javasolt.
- Az erdei gyümölcsfajokat (som, kökény, vadalma, vadvörte, berkenye stb.), valamint az értékes, ritka kísérő- és elegyfajokat a nevelővágások során kímélni kell.
- A meglévő fekvő holtfák eltávolítása csak az idegenforgalmi rendeltetésű kezelési egységekben (kápolna, kültéri lovarda és fogadóépület területén és környezetében) javasolt, máshol megtartásuk szükséges.
- A tájidegen fafajokat (fehér akác, zöldjuhar stb.) a faállományból fokozatosan el kell távolítani.

Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés nem tervezett.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az erdőszerű faállomány hosszú távú fenntartása és jó állapotának megőrzése, a természetes erdődinamikai folyamatok további érvényesítése, az erdő ökológiai állapotának megőrzése.

7.2. Fajok védelme

- a) Külön fajvédelmi intézkedést a védett területen található növény- és állatfajok egyike sem igényel.
- b) A fás szárú növényállomány kezelése – a havária esetek kivételével – csak vegetációs időn kívül – lehetőleg október 1. és április 15. – között történhet.
- c) A természetvédelmi kezelési tevékenységek során fokozottan ügyelni kell a fészkelési időszakban a fészkek, odúk biztonságára.

7.3. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- a) A terület jelenlegi tájképi karakterét meg kell őrizni, a kultúrtörténeti értékek, objektumok megmaradásáért minden szükséges intézkedést meg kell tenni.
- b) Biztosítani kell a műemlék épületek (kápolna, kastély) jó műszaki állapotban tartását.
- c) A védett terület északkeleti részén található romos majorsági épületet a műemléki védettségéből való kivonás után javasolt elbontani.
- d) A területen található egyedi tájértékeket fel kell mérni, majd meg kell határozni a fenntartásukhoz szükséges feladatokat.
- e) A műemléki védettség felülvizsgálata után megmaradó műemlékeket, illetve egyedi tájértékeket elbontani, megszüntetni tilos.

7.4. Látogatás

- a) A terület magántulajdon, jelenleg csak a vendégek használhatják a tulajdonos és képviselője hozzájárulásával.
- b) Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a látogatók, turisták, kirándulók, tudományos kutatók részére előzetes bejelentkezés alapján látogatható legyen a terület vagy nyílt napokat javasolt kijelölni az érdeklődők számára.

7.5. Kutatás, vizsgálatok

- a) A védett területen nincs olyan növény- vagy állatcsoport, amelyek kutatására feltétlenül szükség van. Viszont néhány állatfaj jelenlétének időnkénti vizsgálata (monitorozása), illetve a kezelési terv megalapozó dokumentációjához nem vizsgált állatcsoportok kutatása további információkkal szolgálhat a terület élővilágáról.
- b) A területen található egyedi tájértékek kataszterezését a Természetvédelem. Egyedi Tájértékek kataszterezése című MSZ 20381:2009 hivatkozási számú Magyar Szabványnak megfelelően el kell végezni.
- c) Tudományos kutatás a területen az ingatlanok tulajdonosa, illetve az illetékes természetvédelmi hatóság (tehát a jegyző) engedélyével, részletes kutatási terv benyújtásával történhet. A kutatás eredményeit tartalmazó jelentés egy-egy példányát a kutatást végzőnek el kell juttatnia a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság és az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeum részére.

7.6. Terület- és földhasználat

- a) A területet funkciójának megfelelően gazdasági és rekreációs területként lehet használni.
- b) A területrészek jellegének, a területhasználat módjának megváltoztatása – ideértve a nyomvonalas létesítmények építését vagy más beépítést is – kizárólag a természetvédelmi kezeléssel összhangban és az illetékes természetvédelmi hatóság (jegyző) által meghatározott feltételek mellett lehetséges.
- c) Tilos hulladék és egyéb szennyező anyag kültéri lerakása.
- d) Növényzet eltávolítása csak a természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban végezhető.
- e) A területen található létesítmények üzemeltetésével összefüggő fenntartási és hibaelhárítási tevékenységeket külön korlátozások nélkül, de a természetvédelmi célkitűzésekkel és a természet- és tájvédelmi jogszabályokkal összhangban kell elvégezni.
- f) Új építmény elhelyezése nem károsíthatja a meglévő faállományt.
- g) A területen vadászati és vadgazdálkodási létesítmény elhelyezése és a vadetetés tilos.
- h) A területen a mesterséges vadkibocsátás, a zárttéri vadtartás tilos.
- i) A fapótlások vad elleni védelmét biztosítani kell.
- j) A területen ipari és bányászati tevékenység végzése tilos.

- k) A területen nem folytathatók olyan technikai sportok, amelyek a természeti és táji értékeket károsíthatják.
- l) A területen természetközeli faállomány-gazdálkodást kell folytatni, az erdők korcsoporteloszlását javítani és az erdőtársulásokra jellemző heterogénebb fafajösszetétel kialakulását támogatni kell.

7.7. Természetvédelmi infrastruktúra

- a) A terület 82. sz. főútról történő behajtó út (042 hrsz.) mentén a Természetvédelem. Tájékoztató és eligazító táblák című MSZ 20364:2003 hivatkozási számú Magyar Szabványnak és a Természetvédelmi hatósági táblák című MSZ 20363:2010 hivatkozási számú Magyar Szabványnak megfelelő, a védettségre vonatkozó hatósági tájékoztató táblát kell kihelyezni, és gondoskodni kell a fenntartásáról.
- b) A magántulajdonossal egyeztetve a területen a meglévő természeti, táji és kultúrtörténeti értékek mellé tájékoztató táblák elhelyezése javasolt.
- c) A magántulajdonossal egyeztetve esetlegesen tanösvény kialakítása javasolt a meglévő úthálózat felhasználásával.

7.8. Erdők kezelése

- a) A természetes erdődinamikai folyamatok érvényesülését biztosító kezelési eljárásokat kell alkalmazni, a természetközeli erdőgazdálkodást minél teljesebb körben kell megvalósítani. Törekedni kell a természetközeli enyhe állományok fenntartására és kialakítására.
- b) Az erdei gyümölcs-, valamint értékes, ritka kísérő- és elegy fajokat a nevelővágások során kímélni kell.
- c) Fakivágásokat csak vegetációs időn kívül lehet elvégezni. Fakitermelési, vagy egyéb munkák után a munkálatok során keletkező szennyeződések és szemetet maradéktalanul fel kell számolni.
- d) Az épületeket és létesítményeket kidőlésükkel nem veszélyeztető álló holtfák eltávolítása a gazdag állatvilág fenntartása miatt nem javasolt.
- e) A meglévő fekvő holtfák eltávolítása csak az idegenforgalmi rendeltetésű kezelési egységekben (kápolna, kültéri lovarda és fogadóépület területén és környezetében) javasolt, máshol megtartásuk szükséges.
- f) A vegyszeres ápolás tilos.

Bruckner Attila

okl. táj- és kertépítésszámőr

táj- és élővilág-védelmi szakértő (SZ-TjV, SZ-TV)

Nyilvántartási szám: Sz-043/2009.

Telephely: 8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.

Postacím: 8230 Balatonfüred, P. Horváth Á. u. 49.

Balatonfüred, 2025. március 18.